Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

ВРЕМЯ

2013 жыл
9-чу апрель,
геуюрге кюн.
№ 63 (19234)

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Къабарты-Малкъар бла Аргентина бирге ишлеуню кёпюрюню мурдор ташын саладыла

Аргентина Республиканы РФ-де Посольствосуну экономиканы бла культураны вопрослары жаны бла советник Рафаэль Альберто Патригани эм Аргентинаны Россейде Посольствосуну официальный партнёру Марина Летецкая Къабарты-Малкъаргъа шагырыйлену жумуш бла келгендиле.

Къабарты-Малкъарны Башчысы Арсен Каноков къонакъла бла тюбешгенди. Ол республиканы экономикасыны, аны жеринде жашагъан халкъланы юслеринден айтханды. «Бизни республика кёп миллетлиди, ол аны ючюн алай къарылуду, кючлюдю. Мында 100-ден артыкъ халкъны келечилери келишиулюкде жашайдыла. Аланы хар бирин кесини тарыхы барды,-дегенди КъМР-ни Башчысы. –Бизни сизге кёргюзтюр, айтыр затларыбыз бардыла. Кесигиз кёресиз да, табийгъат бизге жашау этерге къаллай аламат жер бергенди. Мен не аз да экили болмай айтырыкъма, Къабарты-Малкъар къыралны къыбыла жанында бек ариу субъектди деп.

Аны алайлыгъын ангылатайым: бешминчи гишер бийикликлери болгъан алты таудан бешиси КъМР-ни жеринде диле. Европаны бек бийик тау тёппеси Эльбрус да бизде ди. Дагъыда кёпдюле бизни ёхтемлигибиз болгъан затларыбыз – къаяла, агъачла, ёзенле, чыранла, магъаданла къазыладыла». Арсен Каноков да, Аргентинадан келген къонакъла да Къабарты-Малкъарны бла Аргентинаны экономикаларын айнытыуну юсюнден сёлешгендиле.

Рафаэль Альберто Патригани Нальчикде кёрген затларын мени бек сейирсиндиргендиле дегенди. «Хар жерде да - ариулукъ, тизгинлик. Бюгюн мен мында болгъаным бла ёхтемленеме. Аргентина бла Россей Федерацияны регионларыны араларында байламлыкъланы кючлеуню жолун сайлагъанбыз»,-дегенди ол.

Аргентинаны Посольствосуну советниги КъМР-ни Башчысына эл мюлк сферада бирге ишлеу жаны бла бир къауум предложение бергенди. Ол КъМР-деча, Аргентинада да адамланы ишлеринде, жашауларында баш жерни алады эм экономиканы локомотивиди. Андан сора да, КъМР-ни студентлерин Аргентинаны бийик окъуу юйлеринде окъутууну, туризмни бла культураны айнытыуну юслеринден да айтылгъанды.

Тюбешиуде къаралгъан вопросларгъа тынгылы къараргъа, сюзерге деп профиль ведомстволаргъа буюрулгъанды.

САУГЪАЛАУ

Къыйналгъанла сыйланнгандыла

КъМР-ни Спорт эм туризм министерствосунда ишлеген 14 адам РФ-ни Спорт министерствосуну ведомстволу саугъаларына тийишли болгъандыла. Аладан тогъузусу - КъМР-ни эркин тутушуудан къырал тренери Анзор Апшев, ауур атлетикадан тренер-преподаватель Ахматланы Заур, дзюдодан тренер-преподавательде Дмитрий Иванов бла Ализаде Мурад Оглы Бунятов, грек-рим тутушуудан тренер-преподаватель Сафарби Начоев, КъМКъУ-ну физкультура факультетини деканы Аниуар Тхазеплов, жангил атлетикадан тренер-преподаватель Михаил Умеренко, Элбрус районну олимпиада резервли специализациялангган сабий-жаш тёлю спорт школуну директоры Чеченланы Арсен эм Урвань элни орта школуну физкультурадан устазы Жираслан Шкахов Ыспас къагъытла бла белгиленгендиле.

Министерствону Сыйлы грамотасы КъМР-ни Специализациялангган комплексли спорт школуну директоруну заместители Людмила Проценко саугъаланнганды.

«Физкультураны бла спортну отличниги» деген белги КъМР-ни боксдан сабий-жаш тёлю спорт школуну директоруну заместители Аттасауланы Ахматха, Нальчик шахарны администрациясыны физкультура эм спорт комитетини сабийлеге къошакъ билим берген «1-чи номерли сабий-жаш тёлю спорт школ» учреждениясыны директоруну заместители Тимур Богатырёвха, Нальчикни 31-чи номерли школуну директору Анзор Егожевха эм «Ауур атлетикадан сабий-жаш тёлю спорт школу» филиалыны директоруну заместители Шакъманланы Мухаммедге берилгенди.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Коллегия

Алчы технологияла - предприятияланы айныууну ышаннгылы себеби

Былтыр республиканы битеу промышленность предприятиялары 13 миллиард сомдан аслам багъасы продукция чыгъаргъандыла. Бурунгу жыл бла тенглешдиргенде ёсюм 22 процент болгъанды. Бу тарихлени Къабарты-Малкъарны промышленность эмда сатыу-алыу министри Роман Пономаренко коллегияда билдиргенди. Аны ишине КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары Узналаны Кязим эм бир къауум министерстволаны бла ведомстволаны келечилери да къатышхандыла.

Быллай бийик кёрюмдюлеге аслам къошумчулукъну «Кавказкабель», «Севкаврентген-Д», «Терекалмаз», «Телемеханика», «Электропромсервис» акционер обществола бла Нальчикни бийик вольтлу аппаратура чыгъарыучу заводу этгендиле. Промышленный производствону индекси бла республика саулай СКФО-да биринчи жерге чыкъгъанды.

Республиканы промышленный политикасында аслам эс, министр айтханнга кёре, шёндюгюлю технологияланы сингдириуге бёлюнеди. Бюгюнлюкде предприятиялада оборудование алышынылады эм бийик технологиялы производствола къураладыла. Ол ишлеге деп быытыр эки миллиард сом инвестициялгъа жиберилгенди.

Аланы дагъыда бир файдалыкълары – промышленностьдан сора да, башха бёлюмлеге, ол санда билим бериуню эм илмуну айнытыугъа, себеплик этиуде. Пономаренко бу жаны бла юлгюге «Кавказкабель» акционер обществону бла КъМКъУ-ну бирге бардыргъан, 420 миллион сом багъасы проектин келтиргенди. Аны кезиуюнде ВУЗ-ну алимлери кабель продукциягъа от тюшюге иги да чыдамлы изоляция къурагъандыла.

Быллай амалланы тири хайырланнганланы санында «Терекалмазны» юсюнден да айтыргъа боллукъуду. Предприятияны специалистлери Москвадан бир къауум вузланы алимлери бла бирге илму-тинтиу эм сынау-конструктор ишлени жетишимли бардырадыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЖКХ

Багъала хазна кётюрюлмегендиле

Россей Федерацияны Президенти Владимир Путин 25 февральда жашау журтла –коммунальный мюлкде болгъан проблемалагъа жораланнган жыйылыуда Правительствогъа эм регионланы башчыларына ЖКХ-да тамамланнган жумушла ючюн багъала кётюрюлмезча амалла къурагъыз деп, буйрукъла берген эди.

КъМР-ни Энергетика, жашау журтла-коммунальный мюлк эмда тариф политика министерствосуну специалистлери этген тинтиулеге кёре, быйыл коммунальный жумушла ючюн деп тёленген багъала озгъан жылны декабрь айындан бери тюрлемегендиле. ЖКХ-да багъаланы кётюрюлмей тургъанлары жумушланы этгенлеге эм ала бла хайырланнганлагъа да тап келеди. «Тарифлени тохташдырыу бла байламлы проблеманы тамамлаугъа бек сакъ къараргъа керекди. Нек дегенде ол халкъ асламла бла эм жумушланы тамамлагъанланы экономика сейирлери бла байламлыды.

Ала да кеслерини жанларындан хар зат тап ишлер ючюн жууаплы болургъа керекдиле. Биз, бу вопросла бла байламлы къыралны жанындан официальный орган болгъанлыгъы себепли бек алгъа адамланы сейирлерини къорулауну эм башха алып турлукъбуз. Экономиканы бу магъаналы бёлюмюнде багъала кётюрюлмез ючюн кюреширикбиз»,- дегенди КъМР-ни энергетика, жашау журтла-коммунальный мюлк эмда тариф политика министри Кючменланы Тахир.

Къабарты-Малкъар Республикада тарифле уа Шимал-Кавказ эм Юг федеральный округлада эм алашада къаладыла деп билдиргенди башда сагъынылгъан министерствону пресс-службасыны таматасы Гузеланы Индира.

Министерство башда сагъынылгъан вопросла бла байламлы тохтамагъанлай муниципальный къуралыулада мониторинг бардырады. Бу вопрос алада энчи контрольда турады. Адамлагъа таплыкъгъа деп официальный сайтда багъала къаллай бир болургъа керекликсини юсюнден энчи калькулятор барды. Аны тарифле бла байламлы федеральный служба къурагъанды эм коммунальный жумушла ючюн деп тохташдырылгъан багъаланы управляющий компанияла бла ТСЖ-ла адамлагъа къалай жазып бергенлерин тергергe боллукъду.

Бир энчилик - сайтха кирип, андан алгъан информация жаланда адамгъа хапар билдиреди. Аны бла кассагъа барып, ахча тёлерге жарамайды.

Бизни корр.

Нарткъаладача диализ ара регионда жокъду 2 бет

Илхамны таулуланы харкюнлюк жашауларында тапханды 3 бет

Тилибизге тюрлениуле кийирирге керекмиди? 3 бет

Бир бирден юйренедиле 4 бет

Бюгюнню сураты

Жыйылыу

Шёндюгю излемлеге келише

Кёп болмай Къабарты–Малкъарны Бизнес институтунда КЪМР-ни Билим бериу эм илму министерствосуну Жамауат советини кезиулю жыйылыуу болгъанды.

Анга башында айтылгъан ведомствону башчысы Пшикан Семенов эм КъМР-де Сабийни эркинликлери жаны бла уполномоченный Светлана Огузова, Бизнес институтну ректору, профессор Феликс Хараев къатышхандыла.

Министр чертгеннге кёре, билим бериу учреждениясы бла байламлы управлениясда жамауат эм осуйлукъ этген советлени магъаналары уллуду.

- Окъутууну кезиулерине жангыдан къарагъа эм жангы борчла салыргъа тийишлиди. Саулай айтханда, хар замандача, ишни башы ол бюгюннгю излемлеге кёре болурча этиудю,-деп белгилегенди Пшикан Григорьевич.

Таисия НЕБЕЖЕВА,
КъМР-ни Билим бериу эм илму министерствосуну пресс-службасы.

Экономика

Сатыу-алыуну кёбейтир мурат бла

Къабарты-Малкъарны Промышленность эмда сатыу-алыу министерствосу, республиканы башха регионлада экономика эм сатыу-алыу жумушларына къарагъан келечилери бла байламлыкъланы кючлендирирге аслам эс бурады. Бу ведомствону пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, быйыл, экинчи квартал да, битеу представительстволаны келечилери эм республиканы промышленность предприятияларыны башчылары бла бирге кенгеш бардыруллукъды. Анда КъМР-де чыгъарылгъан промышленность продукцияны Россейни башха регионларыны рынокларына жибериу амалла сюзюлюкдюле.

Эл мюлк

Кёрюмдюле ёсгендиле

Къабарты-Малкъар Республиканы эл мюлк товарла чыгъарыучулары быйыл ал эки айны ичинде 2,2 миллиард сом багъасы продукция этгендиле. Былтырны бу кезиую бла тенглешдиргенде ёсюм алты процент болгъанды, деп билдиргендиле КъМР-ни Эл мюлк министерствосуну пресс-службасындан.

Шимал-Кавказ федеральный округну ичинде бу жаны бла бизни регион ючюнчю жерни алады. Малчылыкъ продукцияны жарашдырыу жаны бла да республика алчыланы санындады. Сёз ючюн, бу эки айны ичинде онбир минг тонна тууар эм юй къанатлыла эт бла 51,5 минг тонна сют чыгъарылгъанды эм 21 миллион жумуртха жыйылгъанды.

Экология

Инспекция къараула - сау жылны ичинде

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну «КъМР-де санитар-экология болумну игилендириу» деген бегимге тийишлиликде Табийгъат байлыкъла эмда экология министерствосуну инспекторлары, эллеге барып, аланы санитар-экология болумларына къарайдыла.

Бек алгъа инспекторла Нальчик шахаргъа эм Чегем районнга баргъандыла. Ала кир-кипчик жыйылгъан жерлени суратлагъа алдыргъандыла эм жер-жерли администрациялагъа болгъан кемчиликлени кетерирге кереклисин юсюнден билдиргендиле. Быллай инспекция къараула сау жылны ичинде бардырылгъанлай турлукъдула.

Муниципальный къуралыулада санитар-экология болумну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуна квартал сайын отчёт этилгенлей турлукъду, деп билдиргендиле башда сагъынылгъан министерствону пресс-службасындан.

Билдириу

Республикабызны сейирлик жерлери ючюн къол кётюрейик

«Россия 1» телеканал бла Россейли география общество «Россия 2», «Россия 24», «Москва 24», «Моя планета», «Страна» телеканалланы, «Вести FM», «Маяк», «Радио России» радиоланы эм «Вести.RU», «Страна.RU» Интернет-порталланы, «Комсомольская правда» газетни болушулукълары бла 29-чу сентябрьге дери «Россия 10» деген эришиу бардырлыкъдыла.

Проектни баш мураты къыралыбызгъа, туризмни айтхылыкъ объектинеча, сейирни ёсдюрюрге, аны бир башха жерде тюбемеген география, архитектура, тарых объектлерини юсюнден билдириудю. Битеу ол затла къыралыбызны энчилигин дуниягъа, мында жашагъанлагъа да кёргюзтюрге онг берликдиле. Алай бла проектни бардыргъанланы борчлары, халкъны оюмуна кёре (къол кётюрюу бла), Россейни он эм иги, ариу жерин сайлауду. Жыйылгъан материалла уа Москва областьда «Парк «Россия» ландшафтны къурагъанда хайырланыллыкъдыла.

Конкурсха федерацияны субъектлеринден жети жюзден аслам объект къатышырыкъды. Аланы ичлеринде бизни республикабызны да талай жери барды-Минги тау, Чирик кёлле, Чегем чучхурла, Эл-Тюбюнде кешенеле, Тызылдагъы дорбун, Огъары Куркужиндеги Стоунхендж, Лашкутаны къая жухлары, Жылы-Суу, Грек (Малкъар) атлауучла, Жууалы тала.

Интернетде **http://10russia.ru/sights/8/all** ссылка бла кирип, ала ючюн къол кётюрюрге неда аланы юслеринден статьялагъа суратла къошаргъа боллукъду.

Жазылыу-2013

Хурметли жамауат!

Сиз бир тюрлю сылтау бла «Заманнга» жазылмай къалгъан эсгиз, ишни тюзетирге они барды. Апрельни 25-сине дери жазылыуну жарашдырсагъыз, ана тилибизде чыкъгъан газетни 1-ги майдан алып башларыкъсыз.

Жазылыуну эки айгъа багъасы - 118 сом 70 капекди.

Бизни индексибиз - 51532

Саулукъ сакълау

Нарткъаладача диализ ара регионда жокъду

Къабарты-Малкъар Республиканы саулукъ сакълау эм курортла министри Ирма Шетованы Север-Кавказ нефрология араны генеральный директору Михаил Ханукаев бла тюбешиую болгъанды. Анда сёз шёндюгю заманнга келишген диализ комплексни – Ростовда орналгъан Север-Кавказ нефрология араны Нарткъалада филиалыны - къурулушуну юсюнден баргъанды. Ушакъгъа араны баш врачы Андзор Хатшуков, «Шёндюгю медицина технологияла» подряд организацияны учредители Мухамед Шерхов къатышхандыла.

Андзор Хатшуков билдиргеннге кёре, республикада гемодиализ, башхача айтханда, кьанны тазалау, бек керек болгъан 168 адам эсепге алынып турады. Бусагъатда бюйреклери иги ишлемеген саусузлагъа гемодиализ республикалы клиника больницада этиледи. Жангы медицина арада уа 210 адам хакъсыз медицина болушлукъ алаллыкъдыла.

Шёндюгю техника салынган беш залда 35 диализ жер барды. Ала юч смен бла ишлерикиде. Андзор Хатшуков Арагъа битеу дуниягъа белгили болгъан фирмаладан шёндюгю кьыйматлы оборудование алынгъанына, ол медицина болушлукъ бла жангы изделлеге эм стандартлагъа кёре жалчытыргъа онг берлигине ышандыргъанды. «Бизни борчубуз, саусузлагъа эс тапдырыу бла чекленип къалмай, ала ишлерге жарарча да этиудю», - деп чертгенди ол.

Михаил Ханукаев къурулушу барыу халына ыразы болгъанды. Ол, Север-Кавказ нефрология араны филиаллары битеу регионлада да ачылгъанларын айтып, алай Нарткъаладача диализ комплексле айтыкъда кьыйматлы болгъанларын заман кеси кёргюзтгенин белгилегенди.

Проектни жашауда бардыры бла кюрешген «Шёндюгю медицина технологияла» деген фирманы учредители Мухамед Шерхов араны къурулушунда арталлыда жангы технологияла хайырланылгъанларын: шёндюледе чыкъгъан вентиляция система, ол санда хауаны тазалагъан, аны температурасын да кереклисича сакълагъан аппаратла тохташдырылгъанларын билдиргенди.

Ол айтханыча, энчи материалладан болгъан инженер сетьле да энчи жоруклъа бла салынгъандыла, полгъа да бактерияла чыдамазча, суу да ётмезча линолеум сайланнганды. Мекямны кесини жылытыучу системасы барды. Электричество да эки ыз бла келеди, бири ёчюлсе,башхасы ишлерге. Арбачыкълада жюрюген саусузлагъа пандусла ишленнгенди, лифтде экинчи этажгъа кётюрюлюрге боллукъду.

Ирма Шетова уа къурулуш эм монтаж ишлени эки айны ичинде бошаргъа белгиленнгенин билдиргенди. Бусагъатда, ол айтханыча, саусузланы транспорт бла жалчытыуну онгларына къарала турады. Кьошакъ халда терк болушлукъ керек болуб иш къалса, Нарткъалада ара район больница бла байламлыкъ болурча мадарла этиледиле.

Лилия ШОМАХОВА,
КъМР-ни Саулукъ сакълау эм курортла министерствосуну пресс-службасы.

ИНТЕРНЕТ БАЙЛАМЛЫКЪЛА

Ветеранланы жюреклеге жетген сёлешиулери

Сталинград сермешни 70-жыллыгына аталгъан ишлени тынгылы тамамлар муратда федеральный эм республикалы планла жарашдырылгъандыла. Ма алагъа кёре интернет-конференция бардырылгъанды. Нальчикни бла Волгограды араларында биринчи интернет кёпюрню къурауну башламчысы уа КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияла жаны бла министерствосу болгъанды.

Онлайн амал бла бардырылгъан тюбешиу Къабарты-Малкъарны бла Волгограды Уллу Ата журт урушу ветеранларын, Сталинград сермеше къатышханланы эмда жамауат организацияланы келечилерин да бирге жыйгъанды. Алагъа айланып сёлеше, Асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияла жаны бла министр Мухадин Кумахов Совет Союзну заманында туугъанланы барысына да Волгоград ёз шахарларыды, Уллу Ата журт урушда хорлам а битеу россейлилени да хорламы болгъанын чертип айтханды.

- Ол къаллай уллу къыйынлыкъ бла келгенин, аны ючюн бизни аталарыбыз жанларын-къанларын да аямагъанларын эсде тутуу бизни сыйлы борчубузду. Министерство жаш тёлюню патриот ниетде юйретиую кесини баш магъаналы ишлеринден бирине да ма аны ючюн санайды. Жаш адамла уа къыралны тарыхын билирге итинедиле. Анга аланы «жигитликни дерсленде» айтылгъаннга уллу эс буруп тынгылагъанлары,хар шартны да эсде тутаргъа кюрешгенлери да шагъатлыкъ этеди. Ол бек къуандырады», - деген.

Телекёпюрню кезиуюнде дагъыда Урушну, урунуну, Сауутланнган кючлени, право низамны сакълаучу органланы ветеранларыны (пенсиячыларыны) Къабарты-Малкъар республикалы организациясыны советини председателини орунбасары Александр Зведре, Уллу Ата журт урушну ветеранларыны Волгоградда советини таматасы Александр Струков эмда Волгоградда «Къабарты-Малкъарны землячествосу» регион жамауат организацияны башчысы Юрий Захохов сёлешгенди.

Ушакъ иги кесек заманны баргъанды. Анга бизни республикадан къатышхан окъуучула кёп соруула бергенди. Ала Волгоградны школларында патриот ниетде юйретиу жаны бла иш къалай баргъанын билирге сюйгенди. Сталинград сермеше къатышханла уа ол кьыйын кюнлени эмда аскерчи нёгерлерин эсге тюшюргендиле. Жаш адамланы Ата журтларын сюерге, тамата тёлюге хурмет этерге чакъыргъандыла.

Ахырында КъМР-ни бла Волгоградны ветеранлары быллай ушакъланы бетден-бетге тюбеп бардырыргъа да керекди деп, алай келишгенди.

Асият ПШИГОШЕВА.
КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияла жаны бла министерствосу
пресс-службасы.

Алчы технологияла - предприятияланы айныуну ышаннгылы себеби

Ахыры. Аллы 1-чи бетди.

Роман Пономаренко республиканы Правительствосу гитче бизнес алгъан кредитлени процентлерин жабаргъа субсидияла алырча амалланы кьурагъа онг бергенин магъанасын чертгенди. Федеральный министерстводан къаллай гарантирла табаргъа, энчи программалагъа кирирге сюйген предприятиялагъа болушлукъ этилгени эм инвестицияла салынгъанлагъа налогла жаны бла льготала берилгенин чертгенди.

Тырныауузда вольфрам-молибден магъадан чыгъарыучу жерде тау-металлургия комплексни къурауну министр саулай республикагъа эм магъаналы проект болгъанын айтханды. Ол билдиргеннге кёре, бу иш Шимал-Кавказ федеральный округу 2025 жылгъа дери айнытыу программанны чеклеринде биринчи бардырылыкъ инвестиция проектледен биридиди. Аны республиканы экономикасына къаллай уллу магъанасы болгъаны кимге да белгилиди. Шёндюю ол объектге инвестицияла этерге сюйгенле бла сёлешиуле бардырыладыла.

Коллегияда республиканы башха къырарла бла сатыу-алыуда болдургъан жетишимлерини юсленинден айтылгъанды. Озгъан жыл Уяналны Кязимни башчылыгъы бла КъМР-ни делегациясы Азербайджанда бардырылгъан экономика форумгъа къатышхан эди. Анда республиканы бир къауум промышленность предприятиялары жангы байламлыкъла кьурагъандыла эм файдалы келишимле да этгенидле. Аланы хайыры бла, сёз ючюн, «Кавказкабель» онеки миллион сом багъасы продукция сатханды.

«Севкаврентген-Д» предприятия уа ол къыралда Sumgait Technologies Park компанияда кесини рентген аппаратурасын жыйып башларгъа келишим этгенди. Азербайджанны Транспорт министерствосу бла «Телемеханика» уа Баку бла Сумгаит шахарланы бир къауум орамларында, сынау халда, светодиод светофорла орнатыргъа келишгендиле.

Жыйылыуда «Телемеханикаты» башчысы Аслан Каиров, бу бёлюмге инвестицияла этиудеи сора да, билим бериу учреждениялада уста специалистлени чыгъарыугъа да эс бурургъа кереклисин белгилегенди. «Бийик технологиялы производствола иш хакъ регионда орта айлыкъ иш хакъдан кёпдю, алай иги усталыкълары болгъан ишчиле жетишмегени жарсыуладу», - деп чертгенди ол.

Уяналны Казим да предприятиланы таматаларына бийик билим берген учреждениянла бла бирге къаты ишлерге керекликсин чертгенди. Айтылгъан проектле республиканы экономикасында тийишли жерлени аллыкъларын белгилеп, министерствону ишине иги багъа бергенди.

МУРАТЛАНЫ У.

Конкурс

Базымлы банк

КъМР-ни Экономика айнытыу министерствосунда «Къабарты-Малкъар Республиканы Гарантиялы фонду» деген коммерциялы болмагъан организацияны ырысхыларын кредит организацияларда орнатыу бла байламлы конкурс комиссияны итоглары чыгъарылгъандыла.

Конкурсха къатышыргъа заявкаланы 22-чи февральдан тебиреп 25-чи мартха дери берирге боллукъ эди. Белгиленнген болжал ётгенден сора экономика айнытыуну министри Мусукланы Алийни башчылыгъында «Къабарты-Малкъар Республиканы Гарантиялы фонду» деген коммерциялы болмагъан организацияны попечитель советни жыйылыуунда конкурсха къатышханлаийген конвертлени ачхандыла. Ары эки банк къатышхандыла- АКБ «Банк развития региона» эм ОАО «МИнБ». Чыгъарылгъан итоглагъа кёре, АКБ «Банк развития региона» деген организация хорлагъанды.

Эселлени этгенде Гарантиялы фондну ырысхыларын сакълаурыкъ кредит организацияла депозитде турлукъ ахчалагъа къаллай бир процент бериллиги эсге алынгъанды. Конкурсха къатышып, Фондну ырысхыларын сакълагъанда эм иги болумланы берликме деп биринчи жерни алгъан организация бла келишим этиледи. Башхача айтханда, Гарантиялы фондну бу кезиуде эсебинде болгъан 450 700 минг сомну жылгъа деп салгъан процентлери 34 болукъдула деп билдиргендиле башда сагъынылгъан министерствону пресс-службасындан.

Х. АЗРЕТОВ.

Документле

Россей Федерацияны Конституциясы къабыл кёрюлгенли 20 жыл толгъанын белгилеуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГЪУ

2013 жылда 2-чи апрельде **№30-РГ**

2013 жылда 12-чи декабрьде Россей Федерацияны Конституциясы къабыл кёрюлгенли 20 жыл толгъанын байрамлау бла байламлы:

1. Россей Федерацияны Конституциясы къабыл кёрюлгенли 20-жыллыгъын байрамлаугъа хазырланы эм аны бардырыу жаны бла къурау комитетни къабыл этерге.

2. Къурау комитетге Россей Федерацияны Конституциясы къабыл кёрюлгенли 20-жыллыгъын байрамлаугъа хазырланы эм аны бардырыу бла байламлы ишлени планын жарашдырыргъа эм аны Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну къарауула берирге буюрулады.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **А. КАНОКОВ.**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2013 жылда 2-чи апрельде чыгъарылгъан 30-РГ номерли буйругъу бла къабыл кёрюлгенди

Россей Федерацияны Конституциясы къабыл кёрюлгенли 20-жыллыгъын байрамлаугъа хазырланыу эм аны бардырыу жаны бла къурау комитетни

КЪАУУМУ

Каширов З.К. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны Таматасыны къуллугъун толтургъан (къурау комитетни председатели)

Власов А.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны Таматасыны орунбасары - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны къырал службаны, кадрланы эм жер-жерли самоуправлениянны вопрослары жаны бла управлениясыны начальниги (къурау комитетни председателини орунбасары)

Жеккеланы А.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы прокурорунуу биринчи орунбасары (ыразылыгъына кёре)

Зумакъулланы Б.М. - Къабарты-Малкъар Республикада Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный (ыразылыгъына кёре)

Иванова Ф.З. - Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законодательство эм къырал къурулуш жаны бла комитетини председатели (ыразылыгъына кёре)

Канунников В.А. - Россей Федерацияны Север-Кавказ федеральный округда толу эркинликли келечисини аппаратыны Къабарты-Малкъар Республика федеральный инспектору (ыразылыгъына кёре)

Карамурзов Б.С. - бийик профессионал билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» федеральный къырал бюджет билим бериу учреждениянны ректору (ыразылыгъына кёре)

Кочесоков З.Л. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны къырал-право управлениясыны таматасы (къурау комитетни секретары)

Кумахов М.Л. - Къабарты-Малкъар Республиканы асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияла жаны бла министри

Мусукланы А.Т. - Къабарты-Малкъар Республиканы экономиканы айнытыу министри

Семенов П.Г. - Къабарты-Малкъар Республиканы билим бериу эм илму министри

Тупикин А.Н. - Россей Федерацияны Юстиция министерствосуну Къабарты-Малкъар Республикада Управлениясыны таматасы (ыразылыгъына кёре)

Фиров Р.Б. - Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри

Хабачиров М.Л. - Къабарты-Малкъар Республиканы Конституция Сюдюню Аппаратыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Тюбешиу

Шуёхлукъну къуршоулары

Бюгюнлюкде КъМР-де оналты миллет культура ара ишлейдиле. Ала кеси миллетлерини адамларын неда мигрантла болуп келген жерлешлерине республикада жашауга арказаларын келишдириуде Ата журтлары бла байламлыкъ да жюрютюрге болушадыла.

Алгъаракъылда уа Нальчикде КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияланы ишлери жаны бла министерствосу ол араланы келечилери бла тюбешиу къурагъанды. Анда КъМР-де власть эм жамауат бла байламлыкъ жюрютюную тындырыргъа керек болгъан жумушланы да тамамлаугъа тири къатышыуну, миллетлени араларына тенглик, байламлыкъ сакъланырча не мадарла этилгенлерини юсленинден соруула сюзюлгендиле деп билдиреди министерствону пресс-службасы.

«Къабарты-Малкъарда жюзден артыкъ халкъланы келечилери жашайдыла. Аны себепли маданият араланы ишлери, кеси миллетлерини адамларын тюз акъыылгъа салып, биргелерине жашагъанла бла шуёхлукъ, байламлыкъ жюрютюрге, бир бирини маданиятын, динин сыйларгъа юйретирге керекдиле», - дегенди КъМР-ни Асламлы информация органланы, жамауат эм дин организацияланы ишлери жаны бла министр Мухадин Кумахов.

Жыйылыуда дагъыда арала коммерциялы болмагъан организациялагъа санала эселе, республикалы бюджетден субсидия алыргъа конкурсха къатышыргъа да боллукъдула. Алай бла ала проектлерин жашауда бардырыргъа онг табарыкъдыла. Дагъыда КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эм дин организацияланы ишлери жаны бла министерствосу, социальный проектирование жаны бла семинарла къурап, ишлерин билген жаш специалистлени юйретген бла да болушлукъ этерикди.

Бизни корр.

ЭНЕРГЕТИКА

Тёлеуле жаны бла хал бизде игиди

Шимал - Кавказ федеральный округда эм Калмыкияда электрокючню ышаннгылы жибериучю компанияланы, ол санда «Каббалкэнергону» да, таматасыны къуллугъун толтургъан Жангоразланы Къыралбий пресс-конференция бардырыгъанды. Анда сёз асламысында электрокючню оптовый рыногунда болгъан борчланы эм аланы азайтыр мурат бла этиллик мадарланы юслеринден баргъанды.

Жангораз улу билдиргеннге кёре, Дагъыстан, Север Осетия-Алания эм Ингушетия республикала борчланы кёп этгендиле. Быллтыр бу проблеманы тамамлар мурат бла РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликли келечиси Александр Хлопонинни башчылыгъы бла ишчи къауум къуралгъан эди. Округну битеу регионларында болум сюзюлгенди, кенгешле да бардырылгъандыла. Этилген мадарла файдалы болгъандыла: тёлеуле 67 процентден 81 процентге дери кётюрюлгендиле.

Жангораз улу аны бла тынчайып къалыргъа жарамазлыгъын белгилегенди. Борчлагъа келтирген сылтаула кёпдюле, аланы кетериуде Ич ишлени министерствосу бла да бирге амал этерге керекди. Быллай сылтауланы араларында ЖКХ-ны предприятиларын, бир-бирле билип, банкрот этедиле. Ол шартха энчи эс бурургъа чакъырганды.

Журналистлени соруулары-на жууап бере, Жангораз улу электрокючню энчи тарифле бла сатыу программа СКФО-да 2015 жылгъа дери бардырыллыгъын билдиргенди. Программа алыннганлы 5 жыл болады, ол бошалса да, бизни республикагъа артыкъ ауур боллукъ тюйюлдю. Нек дегенде мында тёлеуле жаны бла болум игиди. Тарифле ёсгенне уа Правительство дайым кёзкъулакъ болгъанлай турады эм бегимлери бла адамланы иги къоруулайды, - дегенди ол.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Малчылыкъ

Къышдан - къоранчсыз

Жазаланы Магомед.

Тёбен Чегем элде жашагъан жашла Атайланы Зафир бла Зариф, Жазаланы Магомед, Наршауланы Руслан эм Черкесланы Барисбий элден узакъ болмай Ууаза деген жерде туурла тутханлы бир бёлек жыл болады. Ала, шёндюгю жашаугъа кеслерин жарашдырып, малчылыкъ бла чынтты таулулача кюрешедиле.

Черкес улуну юсюнден айтханда, ол быйыл къышлыкъгъа биринчи кере жол салгъанды. Кеси да бу жашладан башха, аладан бир кесек арлакъда Байрам Чунгурла деген къышлыкъда турады. Барисбийни жыйырмагъа жуукъ туурары барды. Ала да къышдан тап чыкъгъандыла.

Башда сагъынып кетген жашланы эки жыйырмадан артыкъ туурлары барды. Маллары борбайлыдыла, халлары игиди. Мал ашлары эркин болгъаны себепли жашла аланы апчытмагъандыла. Шёндюю уа ийнекледен тёлю алыу къыстау барады. Аладан алыкъа къоранч болмагъанды.

РАЧЫКЪАУЛАНЫ Борис.

СУРАТЛАУ ИСКУССТВО

Илхамны таулуланы харкюнлюк жашауларында тапханды

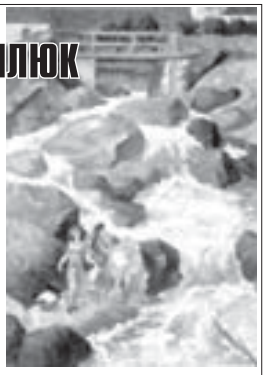

Курданланы Валерий дуниядан эртте кетгенди, кёп ишлерин бошамай, муратларына жетмей. Алай кысыса жашауунда этерге жетишгенин кёз аллыбызгъа келтирсек, суратчы бизге къоюп кетген байлыкъ Къабарты – Малкъарны культурасыны бир уллу кесеги болгъанына тюшюнмей къалмайбыз. Чыгъармачылыкъ жолуну аллында окъуна ол энчи ызын тапханы ачыкъ кёрюннгенди. Алай болгъанлыкъгъа, искусствода жаланда кесини юсюнден сагъыш этип къоймагъанды, битеуроссей, башха даражалы кёрмючлеге да къатыша, республикабызны суратчы искусствосун мындан тышында да таныхханды.

Ол жашау жетириликден таймагъанды, Къабарты – Малкъарны культурасын байыкъландырып. Ёз халкъына жуукъ болургъа итине, аны жашау турмушларын, кёз къарамларын суратлагъанды, фольклорун, тарыхын билирге сюйгенди. Бу жаны бла анга кыйналыргъа да тюшгенди: малкъарлыла, къолдан устала болуп, прикладной жаны бла уллу жетишимлеге жеттенликге, архитектурадан кунерлиликге болгъанлыкъгъа, озгъан ёмюрню 50-чи жылларына дери суратлау искусстволары жокъ эди. Курданланы Валерий башха фахмулу художникле бла бирге малкъар суратлау искусству мурдорун салгъанды.

Курдан улу официальный художникледен тюйюл эди, алай ол замандагъы совет идеологиягъа ыразы болмаса да, аны билдирмегенди. Алтын ортаны сайлагъанды. Ол аны жюрегине да кюч тюйюл эди, жашауда иги шартланы кёре билгенден. Быллай жамауат-политика болумлада, чыгъармачылыгъында азат болуп, художник фахмусун толу ачыкълаялгъанды.

Валерийни ишлери не жаны бла да эллилеге жууукъдуна. Аланы харкюнлюк жашауларына ол поэзияны кийиреди. Аны суратларында жарыкълыкъ сезиледи, малкъарлылану жашауларын шарт кёребиз. Курдан улуну ишлеринде бир бирге къажалулукъ эсленмейди. Аны жигитлери жашауларына, къадарларына ыразыдыла. Анданды алада кюрек тынчлыкъ, табийгъат бла бир болуп жашау эте билгенден насып.

Композициясын къурап, муратына келишген тюрсюнлени табаргъа ёчдю. Аны ишлерини темалары, сюжетлери кенгди, кёп тюрлюдю. Илхамны таулуланы харкюнлюк жашауларындан табады. Чыгъармаларына къарасакъ, кёп тюрлю болумланы эсгеребиз, кёп оюм келеди акъылынга.

«Эшу эшген» деген суратыны композициясы аламат къуралгъанды. Къараучу аны магъанасын къыйналмайангылайды. Таулу тиширыула, ашыкъмай, хапар да айта, бир ненча ишни да бирден этеди: бурундан келген эшуню бардырадыла, кеслери ёллары бла этген затланы да сатадыла. Курдан улуну бу сюжетинде къаллай бир поэзия бла хычыуунлукъ барды. Мында озгъан ёмюрле бла биогюннгю кюн тюбешеди, аланы юслеринден оюмла тудура. Автор халкъыны тиширыуларыны къол усталыкъларыны юсю бла кесини ашыкъмай баргъан жашауун кёргюзтеди.

Ол боялуланы декоративный жанларын хайырланады, таулуланы кийизлерини оюуларын, тиширыуланы къолларында эшуилерин да суратлай. Ала былайда малкъарлыланы суратлау искусствода белгилерине буруладыла. Юйде жюрютюлген сауут-саба, башха керекле да халкъыны юсюнден хапарлайдыла.

«Сакълау» деген иши да боялулары бла айырмалыды. Художник аланы уста хайыллана билгени шарт кёрюнеди. «Таулу тойда» уа Курдан улуну эси адамлагъа бурулупду, аланы тёгереклеринде затлагъа да. Бу иш жюрекни кюзгъамай къоймайды. Бурундан келген адетни суратлай, къараучуну озгъан ёмюрлеге «ашырады». Ол жигитлерин суратлагъаны бла аланы сюйдюрюп къояды. Миллетини тин, дин байлыгъына ачхычны излеп тапханчады бу ишинде Валерий.

«Кюз арты» деген суратында аны сабыр, сагъышлы макъамларын эшитебиз. Пушкинни «очей очарованье» деген сёзюн олсагъат эсибизге тюшеди. Художник сейир келишдире билген боялуларны бла суратындагъы музыканы жесири болабыз. Къызыу жай кетип, энди бир кесек солуу алгъанчады «Кюз артында». Анга къарай, биз ашыгъыргъа излемейбиз, тынчлыкъ, ырахатлыкъ береди ол.

Валерийни эллиле ишни юсюнде тургъан суратларында биютюнда кёрюнеди аны композицияны къурагъа усталыгъы, жигитлерини халлерин акъыллай билгени да. Мыйыкъ тюбюнден ышарганчады автор «Къой жауурунгъа къарай» эм «Газет окъуу» деген чыгъармаларында уа. Хар суратда жигитин режиссёрча кёреди, драматургияны да кеси къурай, хар бирине жер, жумуш табады. Бу ишлери Курдан улуну кесини энчи дуниясын, анда ол бийик усталыкъгъа жетгенин, энчи кёз къарамын да ачыкълайдыла. Аны жигитлери, суратха тюшгендеча, ариу, низамлы болургъа кюрешмейдиле, жашаудачадыла. Бизге сау адамла къарайдыла, алагъа ийнанногъан этебиз. Хар бирини энчи сыфатын, тебиюн, кылыгъын да толу кёргюзтгенди.

«Келинлик» бла «Киеулюк» чыгъармала уа белгиледен бла метафорадан толупдула. Художник, жигитлерини сюйдюмлюклюклерин ачыкълап, жаш адамланы бир бирге тутхан ниетлерин, жюрек сезимлерин да баямлайды. Курдан улуну жашау болумдан алынгган ишлеринде, портретлеринде да адамларында бузукълукъ болмагъанын, ала намысха сакъ болгъанларын чертирчады.

Суратчы табийгъатха жаны болгъан затхача къарайды, аны уллу сюймеклик бла суратлайды. Чыгъармаларында бурунгу тайпаланы табийгъатха табынгъанларын, аны бла бирликде жашагъанларына да тюшюнебиз. «Тюзге жол» деген ишинде таулада ёсген жашил кырдык бла узакъдагъы кёксюл тауланы кёребиз. Башындан айланч-къыланч жолчукъла келедиле, суратны жигитлерин тауладан тюзге ашыра. Адамла къудурет бла бир болуп къаладыла. Автор табийгъатны кёргенича тюшюрюп кюймайды къагъытха, бир кесек тюрлендирип, жомакъгъа тенг этеди, кесини муратына жетдире. Аны себепли табийгъат суратчыны ишлеринде ёмюрлюкге, чексиз ариулукъгъа тенг болады.

Валерийни живопись жаны бла культурасы не заманда да бийик эди. Ол тынч ишлегенди, азат адам, артист кибик. Аны чыгъармаларында ачыкъ ниетлилиги эсленеди, ала хар къарагъаннга энчи хапар айтадыла тёгерегибиздеги къудуретни юсюнден. Ол кесини заманына огъурлу кёзден къарагъанды. Хар Аллах берген кюнню багъалагъанды, сюйгенди, аны чыгъармаларында биз аны толу кёребиз.

АППАЙЛАНЫ Жаухар, искусствовед.

ПРОЕКТ

Александр Калягин актёрланы жаззгъы театргъа чакъыргъанды

РФ-ни СТД-сы КъМР-де Театрда ишлегенлени союзуна аламат предложение этгенди. Аны таматасы Александр Калягин республикалы театрланы жаш актёрларын Халкъла аралы жазда ишлеген театргъа чакъыргъанды.

Жазда ишлеген школ СТД - ны бек магъаналы, кёп субъектле къатышхан проектиди. Ани борчу -жаш актёрланы профессионал жанындан ёсюулерине себеплик этип, башха къыралладан, республикаладан келген коллегаларыны сынауларына юйрениудю.

Проектни къурагъан Союз кесиди. Ол РФ-ни Культура, Тыш къыралла бла байламлыкълагъа жууаплы министерстволарыны эм Москва областьны Культура министерствосуну болушлукълары бла къуралып турады.

Жазгъы театр школ къырал программагъа кёре СНГ –да, Балтияда орус театрланы сакълаугъа да себеплик этеди. Ары къатышханланы ачха къоранчларын Союз кёси тёлейди.

КъМР-ни миллет театрларындан ары чакъырыуну Али Шогенцуков атлы Къабарты драма театрдан Ахъед Кибишев, Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал дарама театрдан Мызыланы Аубекир эм Максим Горький атлы Орус драма театрдан Грант Карманян алгъандыла. Ары къатышшыкъланы жыл санлары 35-ден кёп болмазгъа керекди.

Театр усталыкълагъа, окъуу юйледеча, библиотекалада, аудиториялада угъай, сахнада юйренеди. Мастер-классларга белгили режиссёрланы, актёрланы чакъырыладыла, ала кеслерини сынауларын къолдан-къолгъа береди. Кюн сайын сахнада сёлеширгe, актёр усталыкъгъа, фехтованиягъа, акробатикагъа, башха усталыкълагъа да юйренеди. Сёзсюз, уллу эс а репетициялагъа бурулады. Проктни чеклеринде режиссёрла спектакльле саладалы, аланы уа къараучуланы, коллегаларыны алларында ойнайдыла.

Жазгъы школну къурагъанла битеудуния театрланы адетлери, тарыхлары бла да иги шагъырейдиле. Аны таматасы Александр Калягин Британиялы – американы школда (BADA) Оксфордда, Цюрихде Чехов атлы Халкъла аралы театр школда да дерсле бергенди. Орус жазгъы театрны тарыхы уа 2007 жылда башланнганды.

КъМРни СТД-сы да проектге къатышхан актёрла, профессионал жаны бла ёсоп, театрларына хайыр келтирирле, башха коллегалары бла шуёхлукъ жюрютюрле, республиканы атын андан тышында да иги бла айтдырырла деп ышанады.

Римма ГЕРАСИМОВА, КъМР-ни Культура министерствосуну пресс–службасы.

ОНОУ

Жигитни туугъан жеринде - бюст да

Битеуроссей халкъ фронтну Дондагъы Ростовда бардырылгъан 1-чи конференциясында президент бу биригиуню борчун эсге салгъанды. Ол да неди десегиз,ниетлери, оюмлары да башха-башха болгъан адамлагъа къыралны айныуына чырмау этген сыятуаны кетериуню амаллары бирге келишип табаргъа себеплик этиудю.

Социальный тюзлюкню юсюнден тохтаусуз айтып турургъа боллукъду, алай президент къуру сёзледен шарт амаллагъа кёчергe чакъыргъанды. Алгъыннгы токарь, депутат Валерий Трапезников алай да этгенди. Ол Урунууну Жигити деген махтаулу ат атауну жайтарыргъа керекди деп, сёзню алай салгъанды.

- Алай станокну артында сюелип ишлегенле айтып къоймайдыла, бизни баш профсоюз биригиуле да излейдиле аны, -деп, Владимир Путин ол кюн окъуна тийишли Указгъа къол салгъанды.

Президент дагъыда Урунууну Жигитлерине туугъан жерлеринде доммакъ бюст тохташдырыргъа да буюргъанды. Урунууну Жигити – СССР-де 1928 жылдан башлап 1938 жылгъа дери жюрютюлген сыйлы ат болгъанды. Анга тийишли болур ючюн, ишчи неда къуллукъчу болуп бек аздан 35 жыл урунургъа керек эди. Аны бла аскерчилени да саугъалагъандыла.

Биринчи болуп Урунууну Жигити деген ат 1928 жылда Владимирде къымач сокъучан фабриканы ишчиси Н.Бушуевге котельняны чачылыудан сакълагъаны эмда урунуу стажы 50 жыл болгъаны ючюн, вагонлагъа ремонт этиучю Борисоглебск заводну модельщиги В.Федоровха кёп рационализатор предложениясы эм 40 жыл урунгъаны ючюн, Вилюйскден устаз П.Старовановха педагог ишде жетишимлери ючюн эмда М.Курбангалеевге (Татарстан) татар тилде 50-ден артыкъ окъуу китап чыгъаргъаны ючюн аталгъанды.

1938 жылда уа Социалист Урунууну Жигити деген ат тохташдырылгъанды. 1940 жылда «Серп и Молот» майдал бла къайтарып биреуню саугъалап туруугъа чек салынгъанды (биреуленни 3-ден кёп саугъаламазгъа деп тохташдырылгъанды). Он учю 1973 жылда кетерилгенди. Алай 1988 жылда «Серп и Молот» майдал бла бир адамны къайтарып саугъаларгъа эркин этмей тохтагъандыла.

Социалист Урунууну Жигити деген ат биринчи болуп 1939 жылда И.Сталиннге аталгъанды. Аны ахыр кере уа Къазахстандан опера жырчы Б.Тюлегеновагъа бергенди(е (1991 жылда декабрьде). Социалист Урунууну Жигитлери битеу да 20 605 боладыла, аладан 205 адамгъа ол ат эки кере, 16-сына - юч кере, дагъыда 16-сына ёлгенден сора аталгъанды. 95 адамдан а аны сыйыргъандыла.

Бу атны атау 1991 жылда тохтатылгъанды. Ары дери уа доммакъ бюст жаланда эки кере Жигит болгъаллагъа салынгъанды. 1988 жылдан сора уа Жигитле сау заманда алагъа бюст тохташдырыргъа эркин этилмегенди.

Интернет.

Сорау

Арт кезиуде бизни газетибизни бетлеринде къарачай-малкъар тилни алфавитине бла жорукъларына тюрлениуле кийириуню юсюнден тюрлю-тюрлю оюмла басмаланадыла. Редакцияда, анга аталып, «тёгерек стол» да бардыылгъанды. Багъалы окъуучула, сизни аны бла да шагъырей этгенбиз.

Тилде тюрлениуле болсала, бек биринчиден, биз акъыл этгеннге кёре, аны тынчлыгъы-къыйынлыгъы да малкъар тилден бла адабиятдан окъутхан устазлагъа жетеди. Бу жол аны себепли бла аланы жер-жерледе ишлеген бир къаумуну оюмун билирге сюйгенбиз.

Тилибизге тюрлениуле кийирирге керекмиди?

ГЕЛЯСТАНЛАНЫ Людмила,
Нальчикни 27-чи номерли школуну устазы:

-Биринчи къарагъан заманда, тилибиз тюрк тиллени къаумуна киргенин эсге алсакъ, бир бирибизни ангыларча, ол иги шартды дерингиг да келеди. Алай школда окъутханым себепли кёп проблема бла шагъырейме эм алай айтып къоялмайма. Шахарда жашагъан сабийлерибиз алайсыз да тилибизге кючден юйренедиле. Аны себепли къатыш этип къоярбызмы деп да къоркъама.

Тилде тюрлениуле болсала, аны таягъы бек биринчи устазлагъа тиеди. Ол иш бла кюрешмеген аны иги да ангыламайды. Бирле: «Да ол сызлыкъчыкъланы алай къыйын тюйюлдю юйретген»,-деп да айтырла. Алай **къ**, **гъ**, **нг** харфланы окъургъа, жазаргъа да къыйналадыла. Сабийле тилни иги билмеселе, айыпны, чурумну да устазланы боюнларына салыргъа ёчдюле. Юйюнде сёлешмеген, окъумагъан, дерсде хар затха да юйренип къаладылыкъ тюйюлдю.

Бизге шёндю хар затны тюрлендирип айланмай, ол болгъанлыбызны айнытсакъ тюздю. Аланы барысын да, сёз ючюн, китапланы, программаланы ким тюрлендирликди? Ангыларгъа боллукъду, ма бу алфавит бла ишлериксиз деп, буйрукъ халда окъуна айтылыр. Алай, иги сагъыш этмей, хар затны да оюп баргъан тюз тюйюлдю.

Сёз ючюн, школлагъа бирси предметледен хар керекли зат бёлюнсе, биз бек артда къалабыз. Алайсыз да къайда эски компьютерни бередиле. Бизни малкъар тилибизни тюрлениулери ючюн школну компьютерин тюрлендирирге уя унарламы? Финансирование дерле. Алай ол а бизге бек ахырында жетеди. Сора кесигиз этигиз сагъыш. Тау артындан сёлешген кимге да тынчды, бизге шёндю ол тюрлениуле керек тюйюлдюле. Болгъан затыбызны айнытыуну жолун тутаргъа керекбиз.

МОКЪАЛАНЫ Ханипа,
Бабугентни орта школуну устазы:

-Шёндю бизге аллай тюрлениуле керек тюйюлдюле. Ала асыры кёп болгъандан сабийлени къаллай амал бла окъутургъа билмей да къаласа. Бусагъатда окъутуудан эсе дерсден тышында ишибиз аслам болгъандан окъуучуланы да армау этгенбиз. Ала къыйналгъан этедиле, дейбиз.

Не этсинле, программалары да тынч тюйюлдю. Орус тилни да, къарачай-малкъар тилни да окъуйдула бизни сабийлерибиз. Аллай тюрлю сёзлеге тюбейдиле, тауча болгъанлыкъгъа, иги ангыларлмай да къаладыла. Сора жан-жанындан тюрлю-тюрлю сёзле къуолуп турсала да тилге, ол къалайды?

Окъутмагъанлагъа тынчды нени да айтхан, тюрлендирген да. Сабийлени, устазланы къыйналгъанлары уя кёзге кёрюнмей къалады. Бир кюнню ичинде манга ненча кере телефон бла сёлешип сорадыла сёзлени магъаналарын окъуна.

Алайды да, тюрлениуле жанлы тюйюлме. Бир кишиден да къачмайма, алай **ж**-мыды, огъесе **дж**-мыды, анга уя тёзерге боллукъ эди. Устазланы айтханын эслерине аллыкъла бардыла деп ийнанмайма, алай бизни сёзюбюзню да тергеселе боллукъ эди.

БОЛАТЛАНЫ Роза,
Кичибалыкъны орта школуну устазы:

-Кесибизни бусагъатдагъы алфавитибиз бла ишлеген бек тынчды. Орус тилден аллай бир айырылгъаны да жокъду. Мен ангылагъандан, энди этебиз деген ниетлери бла уя къыйын боллукъду. Къабарты тилни алфавитине ушап, бир таушну юч-тёрт харф бла белгилесек, сабийлеге тынч юйреталырбызмы?

Болсада алимлерибиз этебиз деген затха биз не айталлыкъбыз. Жаланда устазлагъа къыйналмазча ол жаны бла келишген дерслике, методика болушлукъ да басмалансала, угъай демейме. Болсада бизде къалай этедиле? Ма шёндю школла жангы программагъа кёчгендиле. Алагъа келишген китапла уя – жокъ! Алай ишлерге уя, айхай да, тынч болмагъанын ангылайсыз.

ГУППОЙЛАНЫ Зухура,
Къашхатауну орта школуну устазы:

-Мен газетибизде бу жумушну юсюнден басмаланнган оюмланы окъуп тургъанма. Бек алгъа сагъышыма не келгенди десегиз, ала харфлагъа къоюлгъан ыргъакъчыкъла бла сызлыкъчыкъладыла. Сабийле ол тюрлю жазмагъа къыйналмай тюзеллалыкъмыдыла? Биз шёндю къайсы текстни да кесибиз олтуруп зарфха уруп къоялабыз юйде окъуна. Сиз алфавитигизни тюрлендиргенсиз деп, жангы компьютерле уя берилирлеми? Ма аны бла да къыйналлыкъбыз.

Ангылайма, алагъа, бизге да бирча дерслике чыгъарылсала (тираждары кёп болса), китапланы багъалары учуз боллукъдула. Алай къарачай сёзле да кёп къошуллукъдула бизге. Алагъа уя устазла жангыдан юйренирге керекдиле. Юйде ата-анала да билмей жунчуруукъдула. Алайсыз да малкъар тилибизни ючюн окъута турганлай, сабийлени тилге сюймекликлерин биютюнда сууутуп къоярбызмы деп экили болама.

Эсимдеди, мен кесим школда Алийланы Умар Баблашевични «Къарачай-малкъар тилни грамматикасы. 5-6 классла» деген дерслиги бла окъуганма. Бир къаум жылдан аны бизни школларыбыздан кетергендиле. Ол иги сынам болса эди, биогюннге дери да окъутурукъ болур эдик аны бла, деп келеди кёлюме. Кесибиз сабийле болуп къыйналгъанлыбызны да унутмагъанма.

Аллай ишни иги оюмлап, алай этерге тийишлиди. Тюрлениуле сабийлени, устазланы, ата-аналану да къыйнарыкъдыла. Бизге бек къаты ишлерге керек боллукъду.

ЖАППУЛАНЫ Зухура,
Жанхотияны орта школуну устазы:

-Кертисин айтханда, бу ишни къарачайлыла бла бирге этилгенине мен ыразыма. Бир кесек къыйналлыкъбыз, сабийлени ол тюрлениулеге юйретгинчи. Алай тюзелирле, дейме. Сёз ючюн, 1991 жылда жангыртылгъан орфографияны бла жорукъланы окъутхан да тюйюл эди тынч. Энди уя юйреннгенбиз.

Аны себепли проектни къабыл кёрселе, от тийишлиди деселе, анга биз ыразы болуп къаллыкъбыз. Анга кёре ишлеген да этерикбиз. Белгили, билимли алимлерибиз айтханнга къошарыгъыбыз жокъду. Артыкъ тынч болмазлыгъын къайтарып айтайым, алай бириги, бир жолну барсакъ, ол бизге къыйын кёрюнюрюк тюйюлдю.

Басмагъа **МОКЪАЛАНЫ Зухура** хазырлагъанды.

Библиотека иш

Сабийле эм ингирни къурагъанла назмула окъугъандыла.

Заман, бир такъыйкъача, терк озду

Акъ-Сууну библиотекасында ишлегенле сабийлени китапла окъургъа кёллендирген ючюн, кёп тюрлю мадарла этедиле. Сёз ючюн, алгъаракъда Искусстволаны Север-Кавказ къырал институту Нальчикде «Культураланы эм искусстволаны» колледжинде окъугъанла эм ишлегенле бла бирге 1-чи - 4-чю класслада окъугъанла да тюбешиу къырагъандыла. Бу жол ол гитечиклеге кёп сейирлик чыгъармаларын саугъа этип къойгъан Сергей Михалковха жораланнган эди.

Колледжни тёртюнчю курсуну студентлери дизайнер Болатланы Нажмудинни къызы Мединаны башчылыгъында библиотеканы залын ким да эс бурурча жасагъандыла. Ингирни уя биринчи курсдан Артур Бречко, Фарида Озова эм филиалны башчысы Светлана Мамедова бардыргъандыла.

Ол кюн къызчыкъла бла жашчыкъла Сергей Михалковну жашау эм чыгъармаылыкъ жолундан кёп шартла билгендиле, поэтни аузын, назмуларын да эшитгендиле. Кеслери да билген чыгъарматарын бек сюйюп айтхандыла, жомакъладан юзюкле кёргюзтгендиле. Кеслери ишлеген суратладан кёрмюч къурагъандыла.

Тюбешиу асыры сейирлик болгъандан анга къатышханла заман къалгъанын билмей окъуна къалгъандыла. Болсада библиотекада ишлегенле быллай литература байрамла энтта да бардыыллыкъларына ышандыргъандыла. Жууукъ заманда Отарланы Керимге жораланнган ингир, дагъыда тюрлю-тюрлю литература викторинала, кёрмючле, ушакъла боллукъдула, дегендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

ТЮБЕШИУ

Бир биринден юйренедиле

Бахсан районну бизнес-инкубаторунда КъМР-ни Билим бериу эм илму министерствосуну башламчылыгы бла республиканы Жаш тёлю кёп функциялы арасыны ишчилери бла бу тийрени жаш тёлю организациялары келечилерини тюбешиулери болгъанды.

Министерствону специалисти Мурат Хагажеев билдиргеннге кёре, жыйылыуну баш борчу - жаш адамланы жамауат-политика жашаугъа къатышдырыуну амалларын излеу, ёсе келген тёлю бла ишлеуню хайырлы эм толу системасын къурау эди. Тюбешиуню бардыругъа Бахсан район бошдан сайланмагъанды, мындан жашла, къызла битеуреспубликалы программалагъа бла проектлеге тири къатышханлары бла башха районлагъа да тийишли юлгю кёргюзтеди. Биз да бери регионда жаш тёлю политиканы кемчиликлерин тинтирге эм аны айнытыу мадарларын табар, бу жаны бла ишлеген министерстволаны араларында байламлыкъны кючлер муратда жыйылгъанбыз, дегенди ол.

Мындагъы жаш тёлю организацияланы келечилери уа къонакъларгъа этген ишлерини юсюнден айтхандыла, фильмле бла презентацияла кёргюзтгендиле. Сочиде боллукъ Олимпиада оюнланы юсюнден айта, «Волонтёр 07» араны башчысы Улбашланы Джамиля организацияланы келечилерин бригигин ишлерге чакъыргъанды. «Эм магъаналы спорт мероприятие башланыры аллында Олимпиада отну Нальчикге келтирликдиле. Биз да анга тийишлисича тюберге керекбиз», -деп белгилегенди ол.

Районну башчысыны орунбасары Анзор Ахобеков а, быйыл алада аслам мероприятие бардыриллыгъын эм аны ючюн бюджетден ахча бёлюнгенин билдирип, жыйылгъанла алагъа тири къатышырларына ышаннганын чертгенди. Элледен келгенле уа регионну битеу жаш тёлю организациялары бла бир Интернет-ресурс къураргъа кереклисин билдиргендиле.

Андан сора да, семинарда волонтёрствону айнытыу бла байламлы талай предложение этилгенди. Сёз ючюн, школлада «тукъум волонтёрствону» къурауну юсюнден айтылгъанды. Къыйын болумгъа тюшген жууукълагъа болушлукъ этиуню юсюнден оюмгъа кёпле эс бургъандыла. Районда анга юлгюле да бардыла. Алай Абреговланы тукъум советлери дайым жыйылыула бардырадыла, алада проблемаларын тинтедиле, аланы тамамлауну жолларын излейдиле.

Жыйылыуну ахырында битеу жаш тёлю структурала биригип ишлерча оноу этилгенди.

Арина АЛОКОВА,
Бахсан районну администрациясыны пресс-службасы.

Меркулов Евгений Васильевич

Май районну администрациясыны алгъынгны башчысы, КъМР-ни Парламентини депутаты, ветеринар илмуланы кандидаты Меркулов Евгений Васильевич 2013 жылда 5-чи апрельде 74-жыллыгъында билмей тургъанлай ауруп ёлгенди.

Евгений Васильевич Меркулов 1939 жылда Рязань областьда Лебедянский районда Славодка элде устазланы юйюнде туугъанды. Андан сора Воронеж областьда Терновка элге ата-анасы бла кёчгенди, анда орта школну бошагъанды. 1961 жылда Дагъыстанда эл мюлк институтну бошагъанды, ветеринария усталыкъ алгъанды. Андан сора КъМР-ни Чегем районда «Чегем» ОПХ-да ишлеп башлагъанды. Алгъа ветеринар врач болуп ишлегенди, ызы бла «Куркужин» къырал къумалы юй къанатлы совхозда баш врачны къуллугъуна салынгнганды.

1970 жылда аны «Котляровский» къырал къумалы юй къанатлы заводну баш ветеринар врачына салгъандыла. Анга 1976 жылгъа дери башчылыкъ этгенди. Ызы бла аны КъМАССР-ни къырал агропромуна салгъандыла, андан сора къумалы юй къанатлы заводха баш ветеринар врач этип кёчюргендиле. Юч жылдан а Къабарты-Малкъар къырал кооператив биригиую правленини председателине салгъандыла.

1990 жылда Евгений Васильевични Май райисполкомну председателини къуллугъуна тийишли кёргендиле. 1992 жылда уа Май районну администрациясыны башчысы болгъанды. Ол заманны ичинде таймай илму иш бла кюрешгенди. 1996 жылда ол академиясына илмуланы эм искусстволаны Петров академиясына членнге айырылгъанды, анга ветеринар илмуланы кандидаты деген ат берилгенди.

КъМР-ни муниципал къуралыуларыны советини ассоциациясыны Битеуроссей советини самоуправлениясыны бёлюмю, Жер-жерли самоуправлениянны Битеуроссей советини «КъМР-ни муниципал къуралыуну советини» Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню ассоциациясы.

Евгений Васильевич КъМР-ни Парламентини детутату болгъан къадарда социальный политика эм миллетле аралы байламлыкъланы вопросларды бла кюрешгенди. Районну эл мюлкюн айнытыуну ишин андан ары бардыргъанды. 1998 жылда ол районну администрациясыны башчысыны къуллугъун къойгъанды эм Майскийде мирзеу алыучу предприятиягъа башчылыкъ этгенди. Андан а пенсиягъа чыкъгъанды.

Евгений Васильевич Меркулов бет жарыкълы урунгнганы эм жууапны къаты сезгени ючюн кёп кере къырал саугъалагъа тийишли болгъанды: «Урунууну ветераны», «Владимир Ильич Ленин туугъанына 100-жыллыгъыны намысына махтаулу урунгнганы ючюн» майдалла алгъанды, андан сора ВДНХ-ны алтын, кюмюш, доммакъ майдаллары бла саугъаланнганды.

Меркулов Евгений Васильевични ёлгенине, уллу бушуу этип, аны юйюрюне, ахлуларына, жууукъларына къайгъы сёз беребиз. Евгений Васильевични аты бизни жюреклерибизде кёп заманлагъа сакъланырыкъды.

ЮЙРЕТИУЛЕ

Усталыкъ бла тирилик

«РусГидро» ачыкъ акционер обществону КъМР-де бёлюмю Бахсан ГЭС-де къыйын болумладан къоруулау жаны бла кезиулю юйрениулени бардыргъанды. Аны кезиюнде къоруулаучу къауумла станцияда гидродинамика авария болгъанда, биринчи медицина болушлукъ бериу, анда ишлегенлени ол жерден терк кетериу эм МЧС бла бирге байламлыкъ жюрютюу жаны бла сынаулары кёргюзтгендиле.

Специалистле бу жол станцияны тёбен жанларын авария болуп, суу басханды деп, ол сылтау бла башлагъандыла юйрениулени. Сменены начальниги олсагъатлай аны юсюнден станцияны башчысына бла анда урунгнганлагъа билдиргенди.

Ызы бла бери келген сууну тыяргъа эм гидроагрегатны ишин тохтатыргъа мадарла этилгендиле. Ишчиле терк окъуна ГЭС-ден кетгендиле, къоруулаучу къауумла уа жаралы болгъанлагъа болушлукъ этип башлагъандыла. Андан сора ала сууну кетергендиле.

Юйренууле бошалгъандан сора алада ким кесин къалай жюрютгени эм не зат этгени сюзюлгени, тири болгъанла да белгиленнгендиле. «РусГидрону» КъМР-де башчысыны къоркъуусузлукъ жаны бла орунбасары Виталий Пальчиков бу ишге къатышханланы усталыкъларына иги багъа бергенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жыйылыу

Жарыкъландырыу бла жууаплылыкъ излейдиле

КъМР-ни Билим бериу эм илму министерствосуну, республиканы Правительствосунда Жаш алимлени совети эм «Жаш алимлени Россейли союзу» битеуроссей жамауат организацияны регионда бёлюмюню башламчылыкълары бла Къабарты-Малкъар къырал университетде, «Жамауат жашауну тюрлю-тюрлю сфераларында коррупциягъа къажау кюреш бардырыуну проблемалары» деген темагъа жораланып, жыйылыу болгъанды.

Анда энчи коррупция бла кюрешни, ол ишде жаш тёлю организацияла не зат эталлыкъларыны юсюнден айтылгъанды. «Тёгерек столгъа» къатышхан аспирантла, преподавательле, жаш алимле бла жамауат биригиулени эм илму-излем учреждениялары келечилери чертгенлерича, билим бериуде коррупция халкъны иги кесегини эркинликлерин бузады. Къырал, жамауат этген мадарла уа аздыла, ала кеслери да ачыкъ тюйюлдюле, коррупциягъа къажау мероприятияла система халда бардырылмайдыла.

Законодательству бу бёлюмюнде адамланы билимликлери да осалды. Коррупция жаны бла бузукълукъ этгенле жууапха бирча тартылмайдыла. Ала барысы да жамауатны кесинден келедиле, дегендиле ала.

Докладчыла уа бирден жууапха тартыуну кючлендирирге тийишлилигин белгилегендиле. Алай адам бузукълукъ этгенни ючюн андан къаты суралыгъын билирге керекди. Ала сагъыш этгенден, коррупцияны жаланда башда айтылгъан бла угъай, кёбюсюнде адамланы билимлерин ёсдюрюую, коррупция бла байламлы оюмларын тюрлендириую юсю бла хорларгъа боллукъду.

Инна КУЖЕВА.

Турнир

Хорлатыргъа киши да сюймегенди

Алгъаракълада Табугентде тиширыу волейболдан Уллу Ата журт урушха тири къатышхан Тогъузаланы Исмайылны жашы Кемалны хурметине жораланнган республикалы турнир бардырылгъанды. Эришиуге, бу элни кесини жыйымдыкъ командасындан сора да, Нальчикден, Элбрус, Терк эм Прохладна районладан да спортчула къатышхандыла.

Турнирге къараргъа келген къонакъланы санында Тогъузаланы тукъумну келечилери да бар эдиле. Кемалны намысысыйы жангыз да жууукъларыны арасында угъай да, элде, районда да жюрюгенди.

Фашистге бла къазауатны ахырына дери бардырып, ол уруш бошалгъандан сора Орта Азиягъа халкъы кёчюрюлген жерге баргъанды. Артда тугъан журтуна къайтханындан сора тюрлю-тюрлю къуллукълада ишлеп тургъанды. Аны аты Табугентни орамларындан бирине да берилгенди.

Турнирни РФ-ни Волейболдан федерациясыны Черек районда бёлюмюню таматасы Тогъузаланы Юсюп эм Табугентни волейболдан тиширыу командасыны тренери Макытланы Арсен къурагъандыла. Хар замандача, спонсорлугъа а Тогъуза улуну сабийлери бла туудукълары этгендиле.

Эришиуге къатышхан командала республикада эм кючлюлеге саналадыла. Аны себепли хорлатыргъа киши да сюймегени кёрюнюп эди. Биринчиле болургъа итине, ала къарыуларын, усталыкъларын да аямай эдиле.

Финалгъа уа Прохладна районну бла Табугентни командалары чыкъгъандыла. Берилген заман эм кючлюню ачыкълаялмагъанды. Болсада къошакъ заманда прохладначыла онглу болгъандыла.

Хорлагъан командагъа Тогъузаланы тукъумдан келечилери грамотала, майдалла эм сыйлы саугъала да бергендиле.

Эм ахырында уа Табугентни волейболдан командасыны къызлары, къонакъла да къошулуп, той къурагъандыла.

Бизни корр.

Законсузлукъ

Газны урлап тургъандыла

Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясы Къабарты-Малкъарда МВД бла бирге 2013 жылда 25-чи мартда «Каббалкгаз» - «Нальчикгаз – ОАО-ну филиалыны келечилерин да къатышдырып бардыргъан оператив-излеу ишлени кезиюнде Нальчикде Калюжный орамда 11 «а» юйде газ баргъан быргъыны законсуз тешип, андан алгъан кёксюл отунну хайырланып тургъанлары тохташдырылгъанды. Ал тергеулеге кёре, урланнган газ ол тийреде административ мекямланы жылытыргъа къоратылгъанды.

Уллу басымы болгъан быргъыны законсуз тешип, андан газ алыргъа базынганла алайда мекямлада ишлегенлени, ол тийреде тургъанланы жашауларына къоркъуу салгъандыла.

«Пятигорск регионла аралы Газпром» ООО-ну КъМР-де филиалыны специалистлерини тергеулерине кёре, газ бла жалчытхан организациягъа 1 миллион 700 минг сом къоранч болгъанды.

Бюгюнлюкде уголовный иш ачыуну юсюнден оноу этиле турады.

Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясыны пресс-службасы.

Ивлеу

Хапарыгъыз иш бар эсе...

Россейни МВД-сыны Самара областьда Баш Управлениясы Ульяновскеде Суворов аскер училищени 5-чи курсунда окъугъан акъылбалыкъ болмагъан (1995 жылда туугъан) Афанасьев Никита Александровични излейди. Ол 2012 жылда 16-чы майда 17 сагъатны бла 18 сагъатны ортасында Ульяновск шахарда Карл Маркс атлы орамда 39 «а» юйде орналгъан аскер училищеден чыгъып кетгенди, къайры баргъаны белгисизди. Бюгюннге дери да аны къайда болгъаны тохташдырылмагъанды.

Ышанлары: былай къарагъанда, 17 жыл бола болур дерчады, арыкъсууду, ёсюмю 175-178 сантиметрди, чачы къысха къыркъылыпды, кёзлери лаба тюрсюнлюдюле.

Юсюнде кийимлери: кёк джинса куртка, кёк футболка, кёксюл джинса кёнчек, акъсыл-дым кроссовкала.

Бу биз айтхан адамны къайда болгъанын билген бар эсе, Россейни МВД-сыны «Сызранское» муниципал управлениясына **(88464) 33-12-19, 33-38-66** неда Россейни МВД-сыны Самара областьда Баш управлениясыны дежурный бёлюмюне **278-22-22, 278-22-23** телефонлагъа сёлешсинле.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны бла Башчысыны эм Правительствосуну ишлерини Управлениясы КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны къурал контроль Управлениясыны консультанты **МЕРКУЛОВ Дмитрий Евгеньевичге** атасы **МЕРКУЛОВ Евгений Васильевич** ёлгени бла байламлы, бушуу этип, къайгъы сёз беребиз.

Терк районну Жангы Малкъар элини администрациясыны таматасы **ТЕКУЛАНЫ Ханапийни** жашы **Къурманбийге** аны анасы **ЛОКИЯЛАНЫ Фатимат** ёлгени бла байламлы, бушуу этип, къайгъы сёз беребиз.

ТЕКУЛАНЫ къурау комитети.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары), КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редакторну орунбасары), ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйы - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика бёлюм - 42-67-68, 42-24-02.
Экономика бёлюм - 42-66-73.
Культура бёлюм - 42-75-82.
Социальный политика бёлюм - 42-66-76, 40-59-18.
Жантылыкъла эм спорт бёлюм - 40-93-39, 42-66-71.
Письмола эм реклама бёлюм - 42-37-94.
Тилмангчла бёлюм - 47-31-28.
Сурат алыучула - 42-68-72, 42-66-76.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материаллана авторлары келери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —II—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Асламлы информация органла жаны бла, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басманланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени ислерине тапдырыу ючюн КъМР-чи почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгнганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Османланы Хыйса - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Бийчекъуланы Жаннет (1, 2-чи бетле), Акушуланы Феруза (3, 4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 2660 экз. Заказ № 897

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫЙ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru